

Kilka nowych odmian i mieszańców *Populus alba* L.

Some new varieties and hybrids of Populus alba L.

BUGAŁA WŁADYSŁAW

K ó r n i k

Instytut Badania Drzew i Lasu

(wpł. 16. II. 51 r.).

Populus alba L. odzancha się, podobnie jak i inne gatunki topoli, dużą zmiennością, która dotyczy zarówno jej cech morfologicznych jak również fizjologicznych. Na terenie jej zasięgu geograficznego, a nawet tylko na niewielkiej części zasięgu jakim jest teren Polski spotkać można szereg form, które mniej lub więcej wyraźnie różnią się między sobą budową liści, pączków, ukształtowaniem korony (układem gałęzi), formowaniem pnia itd. Znaczne różnice istnieją niewątpliwie w szybkości wzrostu różnych typów topoli białej oraz w ich wymaganiach glebowych, wilgotnościowych i klimatycznych. Ostatnie różnice natury fizjologicznej są trudniejsze do zauważenia niż wymienione poprzednio różnice morfologiczne. Posiadają one jednak doniosłe znaczenie dla leśnictwa i powinny być przedmiotem badań i doświadczeń ze strony leśników. Prace selekcyjno-hodowlane mają tu rozległe pole działania i winny zdążać do wyszukania typów wartościowych dla uprawy topoli. Zwykle pewne odchylenia i różnice morfologiczne idą w parze z pewnymi właściwościami fizjologicznymi. Dzięki tego rodzaju korelacjom można posługiwać się w pracach selekcyjno-hodowlanych także cechami morfologicznymi.

Obok licznych form i odmian topoli białej często spotkać można na terenie naszego kraju mieszańce z pokrewną jej osiką (*P. tremula* L.). Naturalnym mieszańcem tych dwu gatunków jest opisywana często w literaturze dendrologicznej i leśnej *xP. canescens* Sm., którą nazywa się u nas topolą szarą.

xP. canescens należy traktować i rozumieć jako nazwę zbiorową dla licznych form i typów mieszańców, które w naturze powstały i ciągle powstają dzięki krzyżowaniu się ze sobą nie tylko *P. alba* i *P. tremula*, ale także na skutek krzyżowania się tych mieszańców z gatunkami wyjściowymi, to znaczy z topolą białą i osiką. Tym sposobem powstał pomost form pośrednich między *P. alba* i *P. tremula* łączący je ze sobą. Jedne z nich zbliżają się więcej do topoli białej, inne podobne są do osiki. Są i takie, które noszą wybitnie pośredni charakter i właśnie te są opisywane w literaturze pod nazwą *xP. canescens* Sm. Systematyka i nomenklatura całej grupy mieszańców *P. alba* x *P. tremula* nie zostały dotychczas należycie opracowane.

Zgodnie z międzynarodowymi zasadami nomenklatury botanicznej mieszańce określa się dwuwyrazowym terminem łacińskim i w odróżnieniu od czystych gatunków nazwę poprzedza znak „x” (np. *xP. rogalinensis*, *xP. berolinensis* itd.). W wypadku jednak kiedy mamy do czynienia z grupą mieszańców jednakowego pochodzenia określanych nazwą zbiorową (np. *xP. canescens* — mieszańce *P. alba* x *tremula*), względnie kiedy mieszańce są wynikiem krzyżowania się ze sobą nie czystych gatunków botanicznych, lecz blisko z sobą spokrewnionych odmian, a także mieszańców, i wobec tego różnice między nimi są bardzo nieznaczne, wtedy określać je można potrójnym terminem łacińskim — identycznie jak czynimy to z odmianami czy formami gatunków, z tą różnicą, że przed nazwą dajemy znak „x”. Np. *xP. canescens* var. *pyramidalis* — ponieważ jest to mieszańiec z grupy *xP. canescens*.

Opisywaną przeze mnie w dalszym ciągu niniejszej pracy topolę rogaliniską można by również oznaczyć potrójną nazwą — *xP. canescens* var. *rogalinensis*, ponieważ należy ona do grupy mieszańców *P. alba* x *tremula*, jednak ja zastosowałem dla niej, tak jak uczynił to już W r ó b l e w s k i, podwójną nomenklaturę, ponieważ różni się ona dosyć wybitnie wieloma cechami od *xP. canescens*. W synonimice podaję nazwę potrójną.

W Europie znane są powszechnie liczne mieszańce *P. nigra* L. względnie jej odmian (*P. nigra* var. *italica* d u R o i, *P. nigra* var. *plantierensis* S c h n. *P. nigra* var. *betulifolia* T o r r.) z czarną topolą północno-amerykańską — *P. deltoides* M a r s h. Dotychczas określało je się zwykle zbiorową nazwą *xP. canadensis* M o e n c h. Jednak poszczególne formy tych mieszańców wydzielane były również i opisywane pod osobnymi, podwójnymi nazwami (np. *xP. serotina* Hartig., *xP. regenerata* H e n r y itd.). Zagadnienie prawidłowej nomenklatury tych mieszańców jest bardzo podobne jak

wśród grupy *xP. canescens*, przeze mnie omawianej. Rehder wprowadził dla tzw. topoli kanadyjskich, czyli euro-amerykańskich mieszańców topoli czarnych, potrójną nomenklaturę przyjmując jako wspólną ich nazwę *xP. canadensis* Moench. (np. *xP. canadensis* var. *serotina* Rehder., *xP. canadensis* var. *regenerata* Rehder.). Houtzager natomiast jest zwolennikiem nomenklatury podwójnej, która jest praktyczniejsza, bo krótko brzmi oraz określa dokładnie i w sposób prosty typ odnośnego mieszańca. (Np. *xP. serotina* Hartig, lub *xP. regenerata* Henry). Zarówno nomenklatura Rehdera jak i Houtzagera są zgodne z międzynarodowymi zasadami imiennictwa botanicznego.

Podobnie więc mieszańce *P. alba x tremula* można określać tylko nazwą podwójną, jednak w takim wypadku dla zaznaczenia ich systematycznej przynależności wskazanym jest podać w synonimie również nazwę potrójną.

Praca niniejsza ma na celu opisanie dwóch nowych odmian *P. alba* oraz dwóch mieszańców z grupy *xP. canescens*. Mieszańce zostały znalezione i sprowadzone do Kórnika przez A. Wróblewskiego, który zwracał szczególną uwagę na zmienność wśród naszych rodzimych gatunków topoli i zgromadził na terenie Arboretum w Kórniku szereg form topoli czarnej (*P. nigra* L.), białej (*P. alba* L.) oraz liczne mieszańce *P. alba x tremula*. W literaturze opublikował Wróblewski tylko opisy *xP. fredroviensis* i *xP. rogalinensis*, bez podania jednak ich łacińskiej diagnozy, która od 1 stycznia 1935 r. jest nieodzownym warunkiem, aby podana przez opisującego nazwa oraz jednostka systematyczna nią określana stały się powszechnie w nauce przyjęte. O licznych innych formach i mieszańcach wspomina Wróblewski ogólnie lub podaje tylko ich fotografie.

Populus alba L. var. *angustifolia* var. *nova*.

A typica *Populus alba* differt valde angustatis foliis in ramulis. Lamina foliorum 7—8 cm longa et 4—5 cm lata. Petiolus 4—7 cm longus. Omnia folia in arbore distincter angustata. Arbores tantum femineae, usque ad 25 m altae.

Investa mense Iulio 1947 in ripa lacus in Kórnik ad Poznaniam (Polonia), in silva appellata Zwierzyniec.

W lipcu 1947 roku zwróciło moją uwagę kilka drzew topoli białej, które rosną nad brzegiem jeziora Kórnickiego w lesie zwanym Zwierzyniec. Wszystkie odznaczały się wyraźnie zwężonymi blaszkami liściowymi. Liście na długopędach są normalnie trójkłapowe

jak u *P. alba*. Korona u wszystkich drzew szeroka, rzadko ugałęziona, luźna, zbudowana z cienkich stosunkowo konarów, pokrytych gładką, szaro-białą korowiną. Znalezione przeze mnie okazy *P. alba* var. *angustifolia* są to drzewa około 50-letnie. Wydają liczne odrośla korzeniowe, których liście są zupełnie podobne do *P. alba*. Jeden młody okaz *P. alba* var. *angustifolia* rośnie na terenie Arboretum w Kórniku. Został tu z pewnością posadzony przez A. Wróblewskiego, który jednak w swoich notatkach o topolach nic o nim

Fig. 1. *Populus alba* var. *angustifolia*.

nie wspomina. W inwentarzu Arboretum figuruje pod nazwą *P. alba* var? Podobnie jak i okazy ze stanowiska w lesie nad jeziorem Kórnickim jest drzewem żeńskim. Męskich drzew *P. alba* var. *angustifolia* nie spotykałem. Kwiaty i owocostany niczym nie różnią się od *P. alba*.

Populus alba var. *macrophylla* var. *nova*.

Altae arbores usque ad 35 m altitudinis et 150—180 cm lato trunco. Habitus compactus, densiramulus. Truncus rectus, glaber. Cortex in trunco fuscescenter cinereus, non profunde fissus. Ramuli duorum et trium annorum crassi, grisei. Gemmae florum ovoideae, tomentosae, 5—6 mm crassae, 8—10 mm longae.

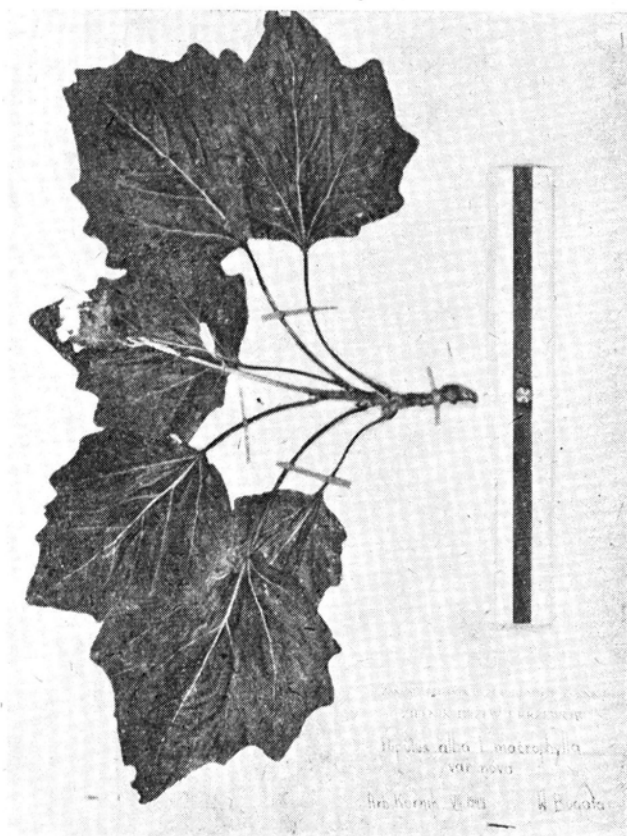

Fig. 2. *Populus alba* var. *macrophylla*.

Folia in turionibus trivalvae, 25 cm longa, 25 cm lata, rigida, crassa, subtus argenteo-albo tomento tecta. Folia in ramulis etiam rigida et crassa, 10—12 cm lata, 12—15 cm longa, supra fuscescenter viridia et lucentia, infra metallico argenteo tomento tecta. Margo folii laminae inaequaliter, crasse dentatus. Petiolus 9—10 cm longus, compressus albe tomentosus. Autumno ante defoliationem folia

coloris citrino-lutei. Arbores tantum masculae. Flores idem ac apud *P. albam* sed multo maiores. 12 adultae arbores huius populi existunt in Arboreto in Kórnik. Exemplaria firma ad 35 m alta. Truncus maximi eorum 178 cm latus. Mense Augusto 1949 inveni in vico Wirty in Pomerania 2 arbores *P. albae* quae hic descriptae varietati *macrophyllae* simillimae sunt.

Na terenie Arboretum w Kórniku rośnie 12 potężnych drzew białej topoli, które budową korony i uformowaniem pnia oraz niezwykłymi wymiarami liści zwracają na siebie szczególną uwagę. Wróblewski pilnie obserwował je od pierwszych chwil pobytu w Kórniku. Był on przekonany że nie jest to zwykła *P. alba*. W III Roczniku Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego, na stronie 18 zamieszczona jest fotografia tychże topoli. Wróblewski uważał je wówczas za *xP. canescens* Sm., o czym świadczy podpis pod ilustracją oraz dokładny ich opis botaniczny pod nagłówkiem *xP. canescens*. W kilka lat później Wróblewski uznał te topole za odmianę *P. alba* i w najnowszych spisach inwentarzowych Arboretum Kórnickiego z roku 1943 figurują one jako *P. alba* var. *glabrifolia* Wróbl. Są to potężne drzewa, 28—35 m wysokie. Korona wybitnie różni się od topoli białej tym, że jest zwarta, gęsta i złożona z grubych konarów odbiegających od pnia pod kątem 35—23° (u *P. alba* około 40°). W zwarciu drzewa tworzą proste, równe i gładkie pnie o średnicy do 1,8 m, pokryte płytko bruzdowaną, ciemno-szarą korą. Grube konary oraz pień w górnych partiach są gładkie, szarobiałe.

Pączki kwiatowe kuliste, bardzo duże, 5—6 mm grube i 8—10 mm długie, pokryte szaro-białym kutnerem.

Liście długopędów bardzo duże, 15—25 cm długie i szerokie, grube i skórzaste, pokryte od spodu srebrzysto-szarym kutnerem, trójkłapowe, jak u typowej *P. alba*. Ogonek liściowy również pokryty kutnerem, tępo spłaszczony. Na krótkopędach liście również znacznie większe niż u typowej *P. alba*, 12—15 cm długie i 10—12 cm szerokie, grube i skórzaste, wierzchem ciemno zielone i błyszczące, spodem o metalicznym, srebrzystym połysku. Brzeg blaszki grubo, nierównomiernie ząbkowany. Ogonek liściowy 9—10 cm długi, pokryty kutnerem, tępo spłaszczony. Jesienią liście przybierają wspólnie, cytrynowo-żółte zabarwienie. Bardzo ciekawą właściwością odznaczają się liście po opadnięciu na ziemię. W mokrym stanie ich dolna powierzchnia przybiera odcień ciemno-granatowy o metalicznym połysku. Na tę cechę zwrócił już uwagę Wróblewski.

Spotykałem tylko męskie egzemplarze. Budowa kwiatów nie różni się od *P.alba*.

Poniżej podaję główne cechy, które różnią tę odmianę od typowej *P.alba*:

1. Zwarta i z grubych konarów zbudowana korona osadzona na prostym i gładkim pniu.
2. Znacznie większe wymiary liści i pączków.
3. Liście po opadnięciu na ziemię przybierają po dolnej stronie (w mokrym stanie) ciemno-granatowy odcień o metalicznym połysku.

P.alba var. *macrophylla* odznacza się dużymi zaletami jako drzewo ozdobne, ponieważ wydaje bardzo mało odrośli korzeniowych, dorasta imponujących rozmiarów i buduje bardzo regularną koronę. Jej liście nie cierpią od rdzy, a jesienią, kiedy przebarwiają się na kolor cytrynowo-żółtawy stanowią prawdziwą ozdobę drzewa. Jako drzewo użytkowe-leśne rokuje duże nadzieje. Specjalnie dodatnimi cechami z punktu widzenia leśnego są: szybki wzrost, formowanie prostych, bezsęcznych pni nie atakowanych przez hubę oraz odporność na rdzę topolową (*Melampsora* sp). Powyższe zalety są dostatecznymi podstawami do tego, że zasługuje ona na bliższe poznanie i dokładniejsze opracowanie.

xPopulus canescens S m. var. *pyramidalis* hybr. nova.

Arbor compacta, pyramidalis. Truncus rectus et glaber. Cortex claroviridis. In Arboreto in Kórnik existunt 3 arbores, 14—16 m altae, trunco lato 32 cm. Origo ignota.

Turiones viride grisei parce arachneideo tomento tecti. Gemmae foliorum non multum pilosae, fuscescenter brunneae, 6—7 cm longae, acuto apice. Adultiores ramuli nudi, grisei. Gemmae florum magnae, crassae, 10—12 mm longae, 6—8 mm crassae, claro-brunneae.

Folia in turionibus bis, acute dentata, 6—8 cm lata, 5—7 cm longa supra fuscescenter viridia, glabra, infra griseo tomento vestita. Petioli 3—4 cm longi. In ramulis folia late-ovata, 4—7 cm lata, 5—7 cm longa. Apex acutus. Basis rotundata vel subcordata. Margo laminae inaequaliter, bis, acute dentata. Folium supra lucidum, fuscescenter viride, infra claro viride, inlucidum, glabrum. Petiolus 5—7 cm longus, firmiter compressus, glaber.

Arbores tantum masculae. Amenta florum 6—7 cm longa. Stamina 10—12. Folia in arbore restant viridia usque ad defoliationem, Edidit surculos.

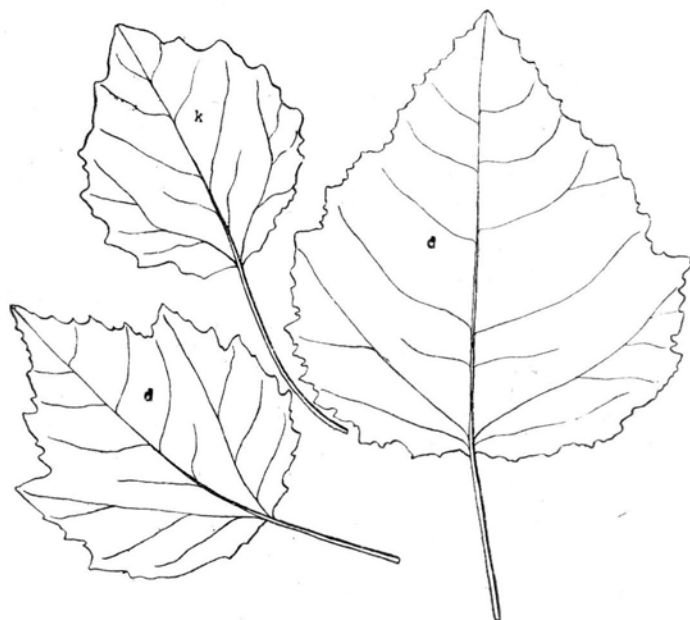

Fig. 3. *Populus canadensis* var. *pyramidalis*, d — liście długopędów, k — krótkopędów.

P. canadensis var. *pyramidalis* znaleziona została przez Wróblewskiego i do Kórnika sprowadzona około roku 1930. W żadnych zapiskach Wróblewskiego nie spotkałem wzmianki o jej pochodzeniu. W spisach inwentarzowych Arboretum Kórnickiego widnieje pod nazwą *Populus* sp.

3 drzewa około 20-letnie rosną na wilgotnej, murszowatej glebie, nad brzegiem bagnistego stawku. Obecnie mierzą one około 15 m wysokości i 30—35 cm pierśnicy.

Najbardziej charakterystyczną cechą tej topoli jest zwarta, wąsko stożkowata i bardzo regularnie zbudowana korona. Gałęzie na pniu tworzą dosyć prawidłowe okółki i odbiegają pod ostrym kątem. Pień jest prosty i gładki. Korowina tylko tuż nad ziemią splekana, ciemno-szara, wyżej gładka, zielono-szara.

Długopędy zielonkawo-szare, nagie lub pokryte szarym kutnerem. Pączki stożkowate, szaro-brunatne, skąpo kutnerowate, przylegające. 2- i 3-letnie gałązki ciemno-szare. Pączki kwiatowe duże, pękate, zwykle nagie, kasztanowato-brązowe, błyszczące, krótko zaostrome, 10—12 mm długie i 6—8 mm grube.

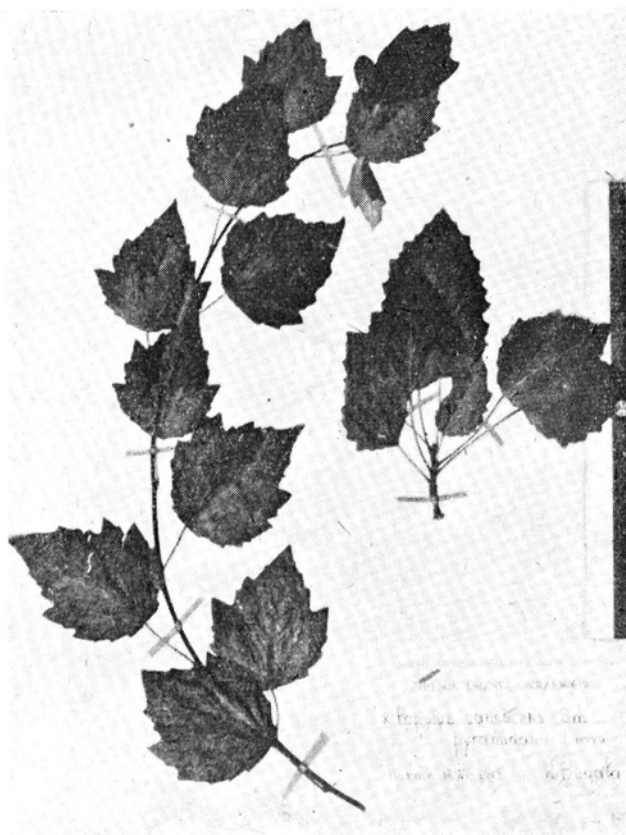

Fig. 4. *Populus canescens* var. *pyramidalis*.

Liście bardzo podobne do *xP.canescens*. Na długopędach szeroko jajowate, grube i sztywne, wierzchem nagie, błyszczące, ciemno-zielone, spodem pokryte pajęczynowato-szarym kutnerem. Wierzchołek krótki, ostro zakończony, podstawa zaokrąglona lub płytko sercowata. Brzeg podwójnie, ostro ząbkowany. Na krótkopędach liście skórzaste, ciemno-zielone, owalne lub jajowate, 8—12 cm długie (łącznie z ogonkiem) krótko zaostrome, nagie, ostro, podwójnie ząbkowane. Ogonek liściowy 5—7 cm długi, cienki, silnie bocznie

splaszczony przez co liść ustawicznie drży podobnie jak u osiki. Jesienią liście nie przebarwiają się lecz zielone opadają z drzewa. Rdzy nie ulega, lub tylko w małym stopniu.

Wydaje odrośla korzeniowe, z których można ją mnożyć. Z sadzonek drzewnych ukorzenia się bardzo trudno, natomiast z korzeniowych łatwo. Znam tylko drzewa męskie.

Regularna i wąska korona oraz zdrowe, ciemno-zielone ulistnienie czynią tę topolę wartościowym drzewem ozdobnym. Może mieć również znaczenie dla leśnictwa, ponieważ tworzy prosty, nierozgałęziający się pień. Rośnie dobrze na bardzo mokrych stanowiskach, nawet z wodą okresowo stagnującą.

xPopulus rogalinensis (Wróbl.).

Synonyma: *xP. canescens* var. *rogalinensis* hybr. nova.

Arbores tantum femineae, 18—20 metralis altae, trunco usque ad 30—60 cm lato, cortice fusciscenti cinereo, longitudine non profunde fisso. Altioribus trunci partibus cortex glaber cinereo-viridis. Habitus patulus ramis pendulis et flexilibus, similiter ac apud *Populum Simonii* Carr. Ramuli juveniles (turiones) teretes, olivaceo-virides, glabri vel parce fusciscenti tomento tecti. Rami glabri, grisei.

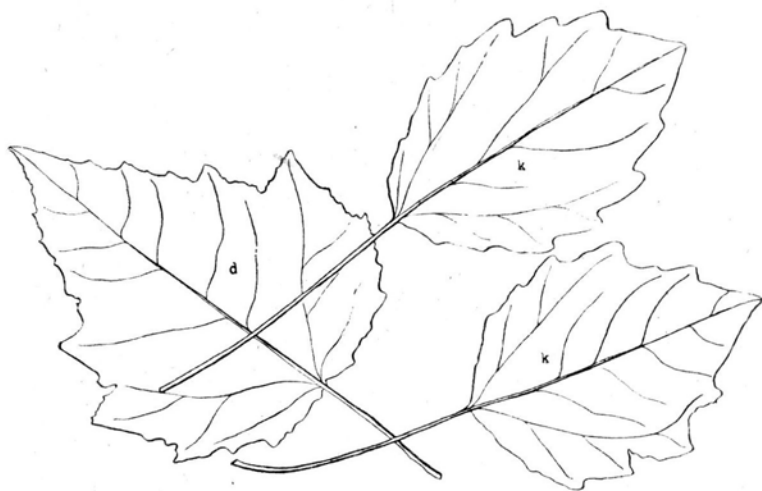

Fig. 5. *Populus rogalinensis*.

Gemmae foliorum ovato-lanceolatae tenuiter tomentosae, brunneae. Gemmae florum ovato-obconicae, idem brunneae, et griseiter tomentosae, 4—5 mm crassae, 7—8 mm longae.

Lamina foliorum in turionibus ovalis cum tribus indistinctis valvis, 8—10 cm lata, 10—15 cm longa, apice longo et acuto, basi leviter cordata, margine acute sed inaequaliter dentato, supra colora viridis, infra fuscescenti tomento tecta. Petiolus 5—7 cm longus, compressus et fuscescenter tomentosus. Lamina foliorum in ramulis abbreviatis, oblongiter ovalis, 4—7 cm lata, rigida, supra fusce viridis, lucea subtus claro viridis, inlucens, glabra. Basis lata cuneata vel rotundata, apex brevis, acutus. Margo inaequaliter dentatus. Petiolus imprimis longus (8—10 cm), glaber et valde a latere compressus.

Amenta 8—12 cm longa. Axis amentorum pilosella. Bractee flabellato-laciniatae, brunneae, sericeo-hirtellae, caducae, circa 2 mm latae et 4 mm longae. Discus oblique turbinatus, 1—2 mm profundus. Ovarium piriforme, circa 3 mm longum, viride. Stigmata saepissime 2. Amenta fructifera 12—15 cm longa. Semina maturescunt in tertia decadae mensis Mai.

xP. rogalinensis format multos surculos. Libentissime crescit in ea *Viscum album*.

Probabiliter hybridus *P. tremula* x *alba*. Inventa a Wróblewski in Rogalin prope Posnaniam (Polonia) in ripa Warthae fluminis anno 1928. Quattuor arbores existunt in Arboreto in Kórnik.

xP. rogalinensis jest bardzo ciekawym typem mieszańca, pośrednim między *xP. canescens* i *P. tremula*, jednak różniącym się od nich wybitnie wieloma cechami, które podaję poniżej.

Mieszaniec ten został znaleziony przez A. Wróblewskiego nad Wartą w Rogalinie w roku 1928. W III Roczniku Polskiego Tow. Dendr. Wróblewski opisuje go, lecz tylko po polsku, pod nazwą *xP. rogalinensis*. Przypuszcza, że jest to mieszaniec naturalny *P. tremula* x *alba* lub może *P. tremula* x *canescens*.

W roku 1929 zostały posadzone 3 drzewa *P. rogalinensis* w Arboretum Kórnickim, które obecnie mierzą 18—20 m wysokości i 45 cm pierśnicy. (średnica pnia na wysokości piersi). Odznaczają się bardzo charakterystyczną budową korony, która mocno przypomina *P. Simonii* C a r r. Jest szeroka, luźna, złożona z wiotkich, zwisających gałęzi. Pień pokryty gładką, zielono-szarą korą, która u jego nasady pęka podłużnie i przybiera ciemno-szare zabarwienie. Bardzo charakterystycznymi cechami tej topoli są: — wybijanie licznych odrośli korzeniowych i częste występowanie jemioli, którą rzadko spotykamy u *P. alba* i *P. tremula* oraz u *P. canescens*.

Długopędy u *xP. rogalinensis* pokryte są w czasie wegetacji szarym kutnerem, który w miarę ich wzrostu zanika, tak że zimą są już zupełnie gładkie, oliwkowo-zielone z drobnymi, pomarańczowymi przetchlinkami. Pączki liściowe słabo kutnerowate, brunatne, stożkowate. Kwiatowe pączki kulisto-stożkowate, również brunatne i skąpo kutnerowate, 4—5 mm grube i 7—8 mm długie. U *P. alba* pączki i długopędy pokryte są srebrzysto białym, obfitym kutnerem, natomiast u *P. tremula* zawsze gładkie.

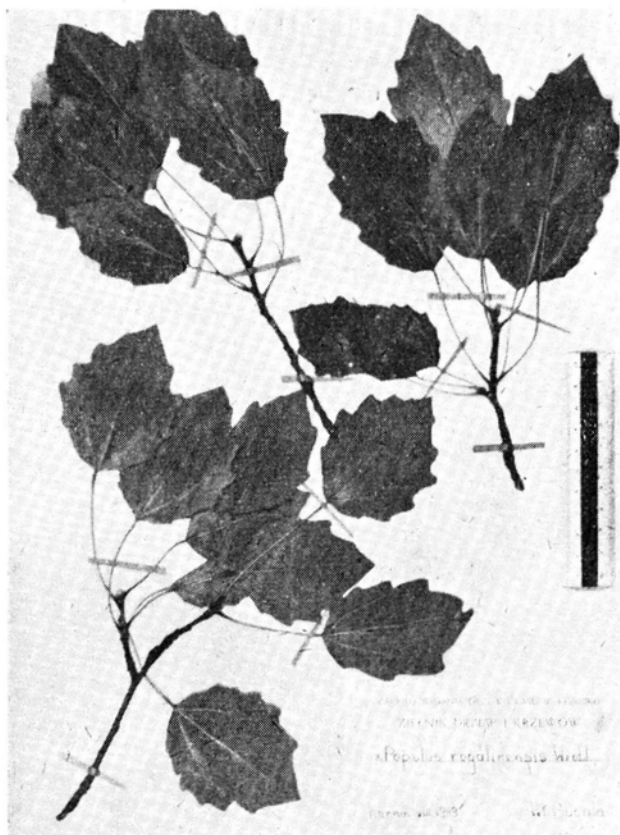

Fig. 6. *Populus rogalinensis*.

Błaszka liściowa na długopędach szeroko-jajowata z trzema niewyraźnymi kłapami, 8—10 cm szeroka i 10—15 cm długa, cienka, z długim, zaokrąglonym wierzchołkiem i płytko sercowatą podstawą. Brzeg blaszki nierównomiernie ząbkowany. Wierzch jasno zielony

tylko u młodych liści pokryty szarym, nietrwałym kutnerem zanikającym w miarę wzrostu liścia, spód pajęczynowato-szaro kutnerowaty. Ogonek liściowy 5—7 cm długi, lekko spłaszczony, również kutnerowaty.

U *P.alba* blaszka liściowa długopędów jest zawsze wyraźnie trójklapowa, spodem pokryta srebrzysto-białym kutnerem. U *P.tremula* liście na długopędach i odroślach korzeniowych są szeroko sercowate o brzegu pojedynczo, równomiernie ząbkowanym i tylko skąpo owłosione.

Wyrośnięte liście krótkopędów *xP. rogalinensis* są podłużnie-eliptyczne lub podłużnie-jajowate, 4—7 cm szerokie i 6—9 cm długie, nieco skórzaste, wierzchem gładkie, błyszcząco ciemno-zielone, spodem również gładkie, jasno-zielone, bez połysku. W chwili rozwijania na wiosnę i w pierwszych okresach wzrostu liścia blaszka jest z obydwu stron pokryta jedwabistymi, srebrzystymi włoskami. Brzeg blaszki nierównomiernie, grubo ząbkowany. Wierzchołek krótko zaokrąglony lub tępy, podstawa szeroko klinowata lub zaokrąglona. Ogonek liściowy szczególnie długi (8—10 cm), cienki i wiotki, tak że liście zwisają wyraźnie z gałązek.

U *P.alba* i *P.canescens* spód liści krótkopędów jest przez cały okres wegetacji pokryty kutnerem, a ich kształt oraz budowa ogonka liściowego nie są podobne do *P. rogalinensis*. Liście tej ostatniej są zbliżone raczej do *P.tremula*, u której jednak są zawsze nagie, blaszka jest owalna, a nie wydłużona i ogonek liściowy nigdy nie osiąga takich rozmiarów.

xP. rogalinensis znana jest tylko w żeńskich egzemplarzach. Kotki 8—12 cm długie. Oś kwiatostanu owłosiona. Przykwiatki brunatne, wachlarzowate, postrzępione, jedwabisto orzęsione, około 2 mm szerokie i 4 mm długie. Zalążnia gruszkowata, około 3 mm długa. Zwykle 2 znamiona. Owocostany 12—15 cm długie, dojrzewają w końcu maja. Kwitnie corocznie i bardzo obficie.

W sierpniu 1949 r. poszukiwałem w Rogalinie tego okazu *xP. rogalinensis*, który znalazł tam Wróblewski. Niestety został on wycięty i dzisiaj rosną tylko wokół pnia małe drzewka, które niewątpliwie pochodzą z odrośli korzeniowych.

W listopadzie 1949 roku mieliśmy wiadomość od C. Heimburgera z Kanady, że *xP. rogalinensis*, którą otrzymał z Instytutu Badań Drzew i Lasu w Kórniku odznacza się bardzo silnym wzrostem i w warunkach północno-amerykańskich wybija się pod tym względem na czołowe miejsce spośród topoli przez niego posiadanych.

Bardzo doniosłe znaczenie może mieć ta topola dla prac hodowlanych, gdyż jak to wykazały dotychczasowe wyniki hodowli prowadzonej przy użyciu jej w Kórniku cechuje ją wybitna zdolność krzyżowania się z odległymi systematycznie gatunkami jak np. *P. nigra italica*.

LITERATURA

(Bibliography)

1. Briquet John. International Rules of Botanical Nomenclature adopted by the International Botanical Congresses of Vienna, 1905, Brussels, 1910 and Cambridge, 1930.
2. Houtzagers G. Het Geslacht Populus in Verband met Zijn Beteekenis voor de Honttelt — Wageningen, 1937. Die Gattung Populus und ihre forstliche Bedeutung (Deutsche Übersetzung von W. Kemper — Hannover, 1941.
3. Jabłokow A. S. Wospitanje i razwiedienie zdrowoj osiny. Moskwa. Leningrad — 1949.
4. Rehder Alfred, Manual of cultivated trees and shrubs — New York, 1947.
5. Wróblewski A. i Wallisch K. Spostrzeżenia aklimatyzacyjno-hodowlane nad topolami — III Rocznik Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego, Lwów, 1930.

SUMMARY

In the garden of the Arboretum of Kórnik the late Director A. Wróblewski had gathered many varieties and hybrids of *P. alba* L. collected for years from all parts of Poland. Some of those poplars are worth of a special description, for they differ much from the heretofore known varieties of *P. alba* L. that is *P. alba* var. *angustifolia* var. nova and *P. alba* var. *macrophylla* var. nova and 2 hybrids — *xP. rogalinensis* hybr. nova and *xP. canescens* var. *pyramidalis* hybr. nova.

P. alba var. *angustifolia* was found in 1947 in the wood on the bank of the lake at Kórnik ad Poznań (Poland) and differs from the typical *P. alba* by its narrower lamina in the short branches.

P. alba var. *macrophylla* is a variety of the white poplar and has large leathery laminae of 10—12 cm breadth and 12—15 cm length. Very characteristic and typical to this var. is the crown which has very compactly formed branches running from the trunk at a sharp angle. 12 of those trees are growing in the Kórnik Arboretum. They all have straight, smooth and sound trunks. The largest specimen is 35 m high and of 178 cm diameter. Only male samples.

xP.canescens var. *pyramidalis* — very interesting hybrid of the group *xP.canescens* S m. of a compact pyramidal shape. In Kórnik Arboretum are growing on a marshy, swampy ground 3 trees and are developing very soundly. The characteristic morphologic features are to be found in the Latin description.

xP.rogalinensis — probably a hybrid *P. tremula* x *alba* found by Wróblewski in 1928 at Rogalin on the river Warta ad Poznań. It has a wide, loose crown with large, hanging circular branches. Only female trees. The leaves on short branches narrowed (see the picture) set on long, very compressed petioles. Gives out many root shoots. 20 years old trees are growing on a sandy ground and are 20 m high and 60 cm in diameter.